

Cuối cùng, chúng ta có thể thấy rằng Công hòa Hồi giáo Iran sẽ đưa ra những vấn đề này và đây? Chúng ta sẽ sang lo... sang trả, rồi lo... h...?

Từ cuộc Cách mạng Hồi giáo năm 1979 đến nay, Iran có một cấu trúc sáu vòm. Tầng thấp nhất. Bên ngoài còn lại ngày nay thì đang ở hai phe đối nghịch nhau. Hai người kia thì một người bên ... cách mạng ám sát chết sau hai tuần cầm quyền. Người kia sau cùng thì thoát chết nhờ đi trốn rồi lưu vong ra ngoài, sau khi gia đình và cộng đồng viên báo cách mạng theo tiêu chuẩn giam cầm rồi tra tấn... Đây là ta chưa nói tới nhà Giáo chủ và các Đấng giáo chủ đã bị truất phế và sát hại... Danh sách dài lắm!

Vì chán ghét chế độ của Quốc vương Reza Pahlavi, một chế độ quân chủ thân Tây phương bị mang tiếng là tay sai của Mỹ, các lực lượng đối lập đã nổi dậy lật đổ chính quyền năm 1979. Trên đời thế, đó là phe quốc gia bảo thủ, muốn xây dựng lập pháp và xã hội được hướng dẫn theo các mô hình Hồi giáo. Bên kia là phe thân dân chủ, muốn xây dựng xã hội theo các mô hình phương Tây. Phe thân dân chủ là các Giáo sư muốn phục hồi và phát huy Hồi giáo như lực lượng tinh thần chủ đạo và thực sự cầm quyền trên cơ sở các nguyên tắc đạo đức, đưa Hồi giáo lên tầm cao "lãnh đạo thế giới Hồi giáo" như Hồi giáo của Ruollah Khomeini đã làm.

Ngày sau khi Quốc cộng sản Iran đào thoát vào tháng Hai năm 1979, Iran đã trở lại qua mặt hòng lo ngại của cộng đồng quốc tế vì không có ai cầm quyền mà lại có rất nhiều thế lực tranh quyền. Chính quyền Cách mạng Lâm thời chỉ lãnh đạo trong chân không, vì không có chân tay, cán bộ hay bộ máy hành chính hoạt động được. Đây là thời kỳ của các "ủy ban cách mạng tôn giáo", một thứ "xô viết" hay "công xã" của Allah hay "ủy ban cứu nguy quốc gia" kiểu Robespierre xuất hiện, với tòa án tôn giáo và máy chém là khí cụ. Đây cũng là lúc hình thành một lực lượng vũ trang tôn giáo có nhiệm vụ bảo vệ và thành lập quốc gia cách mạng Hồi giáo, là Vệ binh Cách mạng ngày nay. Các sĩ quan của chế độ cũ hay lực lượng được công thiên tử đều bị đẩy lui, quân đội chính quy trở thành bóng mờ... Liên quan đến các biến động cách mạng này là việc bắt giữ 55 nhân viên ngoại giao trong Tòa Đại sứ Mỹ làm con tin, một quyết định đã gây rất nhiều mâu thuẫn trong nội bộ, và cuộc chiến tranh Iraq, kéo dài suốt tám năm, từ 1981 tới 1988 khiến cho triều đại này mất mặt và sụp đổ về mặt ngoại giao và nội chính.

Một năm sau cuộc Cách mạng, tháng Hai năm 1980, một đội quân của Khomeini và lãnh tụ thiên tử đã bắt bớ lên làm Tổng thống đầu tiên của nước Cộng hòa. Đó là Abolhassan Bani Sadr, một khuôn mặt trí thức mạng mạng. Tháng Sáu năm sau, Bani Sadr bị bãi nhiệm, gia đình và ban tham mưu bị ám sát hay cầm tù hết sạch. Ông phải đi trốn, hai tuần sau mới lọt qua biên giới Turkey để bắt đầu cuộc đời lưu vong. Sinh năm 1933, Bani Sadr hiện đang sống tại Pháp, lâu lâu viết

báo ngọm người vô lý tống ông dành cho cách mạng và sự phẫn Khomeini!

Dù sao, ông còn may mắn hơn những kẻ nhảm.

Sau khi Bani Sadr bị truất phế, Mohammad Ali Rajai được bầu lên làm Tổng thống và chủ tịch quyên tập mừng hai cho đến cuối tháng Tám năm 1981 (vì vậy mà báo chí chỉ nói đến năm đến tổng thống). Ngày 30 tháng Tám, chính các cộng đồng ông bắt đánh bom trong khi đang họp. Đầu đó 70 người mất mạng và nay thì hơn và Thánh ý của Allah khi bắt sát hàng loạt người xôn xao danh "Nhân dân Thánh chí Iran" (MEK), một nhóm được công khai tẩy chay nhằm đối lập với Giáo chủ Khomeini.

Sau hai vụ Tổng thống của thời "lập quốc", bên tổng thống và sau đó có phúc hên... cho tới hôm nay.

Giáo chủ Ali Khamenei làm Tổng thống từ tháng 10 năm 1981 đến tháng Tám năm 1989 sau khi tái đắc cử năm 1985. Không là nhân vật thông thái nhất trong các Giáo chủ đời quyên quyên, Khamenei vẫn khéo lách lên vị trí cao nhất và hiện là Lãnh tụ Tối cao của Iran. Hôm Thứ Sáu 19 vừa qua, ông hút thuốc lách hoặc cộng dung hoà các phe đối nghịch như trước mà hoàn toàn không hề để cho chính mình là đối tượng kim Tổng thống Mahmoud Admadinejad. Qua quyên định này, Khamenei có thể là người tiêu diệt cách mạng hoặc gây ra biến máu mủn phong trào chống đối tiếp tục và lan rộng.

Người mà Khamenei e ngại nhất là Giáo chủ Ali Akbar Hashemi Rafsanjani, Tổng thống Iran qua hai nhiệm kỳ, từ tháng Tám năm 1989 đến tháng Tám năm 1997. Là người có uy quyền và ảnh hưởng vì lãnh đạo hai trong bảy cộng đồng quyên quyên của Iran, kẻ thù của Hội đồng Chuyên gia là chính phủ có thẩm quyền được, đàn áp hay truất phế Lãnh tụ Tối cao, Rafsanjani khéo giữ im lặng trong suốt một tuần biến động vừa qua. Nhưng ai cũng biết là ông không phải Ahmadinejad. Năm 2005, ông ra tái tranh cử tổng thống và đến trước Ahmadinejad với hơn 21% phiếu, nhưng qua vòng hai lại bị thua - vì lá phiếu của Allah?

Trong cuộc bầu cử lần này, Rafsanjani tránh lên tiếng.

Nhưng con gái của ông là Faezeh Hashemi Rafsanjani đi tranh cử cho nguyên Thứ trưởng Mir Hossein Mousavi. Hôm Chủ Nhật 21, thông tin xã luận doanh Fars News Agency loan tin Faezeh cùng bên người trong họ đã bị bắt giam hôm 20 vì tội biến tình hình công viên Mousavi. Sau đó, có tin là họ đã được thả - trừ Faezeh. Sinh năm 1962, Faezeh là Dân biểu nữ tiếng tranh đấu cho quyên trước khi bị lôi ra khỏi danh sách tái tranh cử và cũng là con dâu của một Giáo chủ thông thái... cách mạng cộng từ rồi chết trong cộng đồng, như nhiều Giáo chủ ôn hoà khác. Trước đây, từ hôm 18, đã có tin là cộng gia đình không được phép xuất ngoại.

Rafsanjani là đối thủ mà của Khamenei và Ahmadinejad đều phải gặm: ông mà bị qua lần ranh do Khamenei vạch ra hôm Thứ Sáu 19, Cộng hoà Hồi giáo Iran có khi lo to!

Ngoài Rafsanjani, người ta còn chú ý đến Giáo chủ áo nâu (và cũng vẫn khăn đen như Giáo chủ Khamenei, dù họ là họ duy con cháu của Thiên sứ Muhammad) Hashemi Khatami.

Thuộc thành phần thông thái uyên bác nhất, Giáo chủ Khatami làm Tổng thống từ tháng Tám năm 1997 đến tháng Tám năm 2005 và là người có tư tưởng cộng minh nhất vì vậy không được các Giáo chủ báo tin cộng. Trong cuộc bầu cử năm nay, Khatami được giới trí thức yêu cầu ra tái tranh cử, đến tháng Ba thì ông tuyên bố rút lui để nhường công viên Mousavi mà ông tin là có hy vọng đem lại thay đổi tốt đẹp hơn cho Iran.

Sau khi Lãnh tụ Tối cao Khamenei ra tới họ từ hôm Thứ Sáu 19 và dân chúng vẫn biến tình hình đến hôm Thứ Bảy, nhiều người đã bị giết - con số có thể là từ 15 đến vài chục - Giáo chủ Khatami liên tục báo là việc cộng đoán người dân phát biểu ý kiến một cách ôn hoà sẽ gây ra hậu quả tại họ!

Qua lần phát biểu này, Khatami cũng đã vạch ra lần ranh cho mình.

Tôn giáo thế tục sáu và gây nhiễu tại tôn giáo nhất là Mahmoud Ahmadinejad, nhậm chức từ tháng Tám năm 2005 sau một cuộc bầu cử có gian lận. Sinh năm 1956 trong một gia đình nông dân nghèo và sùng tín, Ahmadinejad là sinh viên đã tham gia các tôn giáo quán M năm 1979 và được chú ý vì lập trường cứng rắn. Có lẽ nhờ vậy mà ông được cử nhậm chức vào đội hình cải cách trong nhóm dân quân quá khích trước khi được đưa lên làm Đô trưởng Tehran và từ đó ra tranh cử Tôn giáo thế tục. Nhờ hiểu thu nhập của Lãnh tụ Tối cao và các Giáo chức bầu chọn, Ahmadinejad là người hâm nóng tinh thần Cách mạng Hồi giáo nguyên thủy của Khomeini -bằng mọi giá...

Điểm nổi danh sách các Tôn giáo thế tục của Iran trong ba chục năm qua, người ta thấy ngay là cuộc cách mạng này... cũng thêm máu và bản tôn giáo thế tục nay đang chia làm hai phe có uy quyền và ảnh hưởng ngang ngửa.

Nhưng ba chục năm đã qua rồi, đội đa số tôn giáo hiện 60% dân chúng ngày nay được sinh sau cách mạng. Họ khát khao một cuộc sống công minh hơn trong một xã hội bình đẳng hơn của một quốc gia được thế giới nhìn nhận không như khổ năng bạo lực. Bầu cử phe ôn hòa gồm các nhân vật bầu chọn thế tục như Rafsanjani hay Mousavi, hoặc có tinh thần cải cách như Khatami và nhiễu giáo chức khác, là những người đứng tranh cho dân chủ thì có lẽ chúng ta quá lo lắng. Cũng vậy, nói rằng quốc gia chúng ta hiện là một thị trường trung lưu giàu có và có học nên mọi đòi hỏi từ dân chủ theo Tây phương, người ta có thể hiểu sai dân Iran.

Cuộc đấu tranh của thành phần đội thiểu này có thể dẫn tới dân chủ sau khá nhiễu hiện lo lắng, nếu quốc chúng mong muốn và dám đấu tranh cho một tiêu chí. Nhưng nó cũng có thể dẫn tới biến máu vì phe bầu chọn các đoàn không thể nan bầu lực để bầu vào "thành quả cách mạng".

Một thí dụ như mình là việc ngôi đền thờ Giáo chức Khomeini bằng bom đánh bom sát hôm Thứ Bảy 20. Kiến trúc này nằm trong khu vực được Vệ binh cách mạng bầu chọn cho tôn giáo phía Nam của thủ đô mà lại bị khủng bố tôn giáo công chức một ngày sau khi Lãnh tụ Tối cao Khamenei công bố báo rằng hiện lo lắng do đám bầu tình gây ra có thể tạo cơ hội cho khủng bố tôn giáo công! "Khi vậy, ai sẽ chịu trách nhiệm?" Một sự trùng hợp kỳ lạ... mà chỉ Allah mới có thể biết được.

Trong khi chờ đợi, các viên Mousavi hay hai lãnh tụ kín đáo đứng sau là Rafsanjani và Khatami không xuất hiện cùng đám bầu tình. Nhưng Mousavi vẫn lên tiếng trên website của mình, rằng ông sẵn sàng hy sinh và nếu mà bất kỳ gì thì toàn quốc sẽ đình công. Quốc chúng có nghe ông không, ta chưa biết, và tình hình hôm Chủ Nhật 21 đã có vẻ lắng dịu hơn.

Một sự im lặng như khi viên đền đội bác vạ ra khỏi nòng - trước khi nó nổ...